

Билмайман десанг ўргатишади, биламан десанг...

11:00 / 20.12.2021 1761

Имом Абулҳасан Мовардий «Дунё ва дин одоби» китобида айтади: «Илмнинг барчасини иҳота қилишга бирор йўл йўқ экан, унинг баъзисини билмаслик ор эмас, сенинг билмайдиган нарсанг ҳақида «Билмайман», дейишинг уят эмас».

Имом Ғаззолий «Иҳё» китобида Имом Шаъбийнинг «Билмайман — илмнинг ярми» деган сўзидан кейин қуидагиларни айтган: «Ким билмаганидан Аллоҳ учун сукут қилса, сўзлагандан кам ажр олмайди. Чунки билмасликни эътироф қилиш нафсга оғирдир.

Иbn Абдулбарр «Жомиъ баён ал-илм ва фазлиҳ» китобида баъзи аҳли илмларнинг сўзини келтирган:

«Билмайман»ни ўрган ва «Биламан»ни ўрганма. Чунки сен «билмайман» десанг билгунинг қадар ўргатишади. Агар, «биламан» десанг, билмай қолгунингча савол беришади».

Абу Хайсама Насоий «Илм» китобида Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анхунинг ушбу сўзини келтирган: «Билмайдиганни Аллоҳ билгувчироқ дейиш илмдандир».

Аллоҳ таоло Қуръони Каримнинг Моида сурасида шундай марҳамат қиласиди:

نِإِنْ أُوْدَتْعَتِ إِلَّا وَمُكَلَّلٌ لِّلْحَمَّامِ تَأْبِي طَأْمَرْحُتَ إِلَّا أُونَمَّآنِيَّذْلَا إِهْيَا إِيْ
نِي دَتْعُمْلَلِ بَحْيِي إِلَّا

«Эй иймон келтирганлар! Аллоҳ сизга ҳалол қилган пок нарсаларни ҳаром қилманг. Ҳаддингиздан ошманг. Албатта, Аллоҳ ҳаддидан ошувларни севмас». (87-оят)

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳадиси шарифларида шундай марҳамат қиласидилар: «Албатта, Аллоҳ илмни бандалардан бир суғуришда суғуриб олмайди. Лекин илмни уламоларни қабз қилиш орқали олади. Ҳатто агар олим қолмаса, одамлар ўзларига жоҳилларни йўлбошчи қилиб олишади. Шунда улар илмсизларча фатво беришиб, ўзларини ҳам ўзгаларни ҳам адаштиришади».

Имом Бухорий ривояти.

Али розияллоҳу анҳу шундай деган: «Фақат гуноҳингдан қўрқ, фақат Роббингдан сўра. Билмайдиган киши билиб олгунга қадар сўрашдан уялмасин».

Иброҳим Нахаий Омир Шаъбийдан (тобеинлар ичидаги ўз даврининг олим кишиси) бир масалани сўради.

У: «Билмайман», деди. Шунда Имом Нахаий айтди: «Аллоҳга қасамки, бу олим ўзи билмагани ҳақида сўралса: «Билмайман», деди».

Имом Молик роҳимаҳуллоҳдан юзта масала сўралганда у зот юзта масаланинг тўртасигагина жавоб берган. Боқий (қолувчи солиҳ амал)лар ҳақида: «Аллоҳ билувчиидир», деган. Шунда ушбу масала борасида танбех берилди. Бас, у зот: «Ким Аллоҳ билувчироқдир», деса, батаҳқиқ, фатво берибди, деган.

Хуршид Маъруф тайёrlади